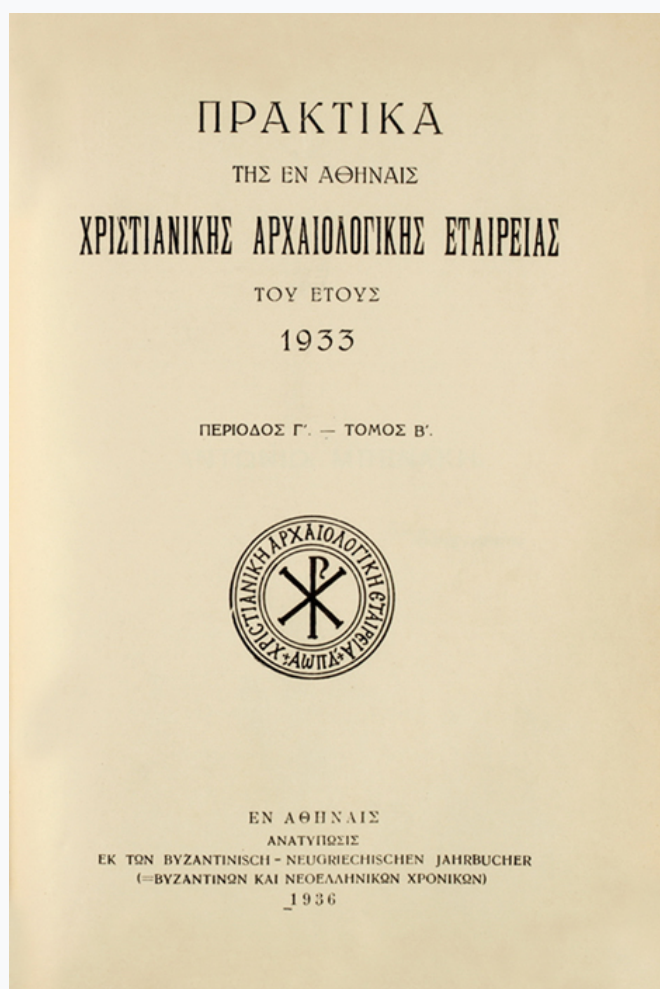

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 2 (1936)

Δελτίον ΧΑΕ 2 (1933), Περίοδος Γ'. Χαριστήριο Αντωνίω Μπενάκη

Περί της τρίτης καθαιρέσεως του Κορίνθου Νεοφύτου

Ευάγγελος Ι. ΣΑΒΡΑΜΗΣ

doi: [10.12681/dchae.1364](https://doi.org/10.12681/dchae.1364)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΣΑΒΡΑΜΗΣ Ε. Ι. (2013). Περί της τρίτης καθαιρέσεως του Κορίνθου Νεοφύτου. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 2, 121–128. <https://doi.org/10.12681/dchae.1364>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Περί της τρίτης καθαιρέσεως του Κορίνθου
Νεοφύτου

Ευάγγελος ΣΑΒΡΑΜΗΣ

Δελτίον ΧΑΕ 2 (1933), Περίοδος Γ'. Χαριστήριο Αντωνία
Μπενάκη • Σελ. 121-128

ΑΘΗΝΑ 1936

Α'. ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΟΡΙΝΘΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Ὑπὸ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Ι. ΣΑΒΡΑΜΗ

Κατὰ Μάϊον τοῦ 1622 ἔτους ἐξελέγη Μητροπολίτης Κορίνθου ὁ ἱερομόναχος καὶ ἐφημέριος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Νεόφυτος, συνυποψηφίους ἔχων τοὺς ἱερεῖς Χριστόφορον καὶ Διονύσιον, ἐπὶ διαδοχῇ τοῦ καθαιρεθέντος πάλιν Κορίνθου Ἀνθίμου τὸ β' ἀρχιερατεύοντος ¹⁾, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ ὑπομνήματος τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ, ἀναφέροντος, ὅτι «ἄτε τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύσαντος Ἀνθίμου δι' ἣν αἰτίαν καταντικρὺ φαίνεται εὐλόγῳ τρόπῳ ταύτης στερηθέντος» ²⁾.

Ὁ Κορίνθου Νεόφυτος κατὰ μῆνα Ἰούλιον τοῦ 1624 ἔτους καθηρέθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως ³⁾, ἀπολύσαντος Συνοδικὸν γράμμα πρὸς τοὺς ἐν Κορίνθῳ κληρικοὺς καὶ ἄρχοντας καὶ χριστιανούς, δι' οὗ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ «πρὸς τὸ μὴ ἐθελῆσαι πληρῶσαι κατὰ τόπον τοῖς πεμφθεῖσιν ἡμετέροις πατριαρχικοῖς ἐξάρχοις τὰ τε χαράτζια αὐτοῦ καὶ τὴν ζη(ε)ίαν καὶ τὰ ὀφειλόμενα μπακία τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀργία καθυποβληθεῖς παρὰ τοῦ νῦν μητροπολίτου Ἀγγιάλου ¹⁾, ἀρχιμανδρίτου ὄντος, καὶ παρὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἀνθίμου ἐξαρχικῶς αὐτόθι ἐλθόντων, καὶ παρὰ τοῦ ἡμετέρου ἐπιτρόπου

¹⁾ Παρθενίου Πολάκη Ἀρχιμ., Ἐπίσκοποι τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Κορίνθου ἐν «Ἱερῷ Συνδέσμῳ» ἔτ. IB' (Κ), Περίοδ. Β' (1916), Ἀθῆναι, ἀριθ. φύλ. 277, σελ. 9-10. Ὁ Ἀνθίμος κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀρχιερατείαν κατηγορηθεὶς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Λακεδαιμονίου Διονυσίου καὶ μὴ δυνηθεὶς ν' ἀθωωθῇ, καθηρέθη, καὶ ἐξελέγη Κορίνθου ὁ Ἀθανάσιος Β', ὃν ἀπαντῶμεν τῷ 1620, ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξετάζεται ἡ ὑπόθεσις τοῦ Ἀνθίμου ἐπὶ πατριαρχείας Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως καὶ ἀπέβη ὑπὲρ αὐτοῦ (Κ. Σάθα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Γ', σελ. 561), ἀλλὰ καὶ πάλιν μετὰ διετίαν καθηρέθη.

²⁾ Δ' Συνοδικὸς Κῶδιξ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως φ. 23^α ἀποκείμενος ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Κ' πόλει Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου. Ἰδε Ἀθανασίου Παπαδοπούλου Κεραμέως, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Δ', σελ. 13. Ἐν Πετρουπόλει 1899.

³⁾ *Émile Legrand*, Bibliographie Hellénique ... au dix-septième siècle, tom. IV, Paris 1896. p. 347-348. Πρβλ. Παρθενίου Πολάκη, ἔνθ' ἄνωτέρῳ, σελ. 9-10.

¹⁾ Οὗτος εἶναι ὁ Ἀγγιάλου Χριστόφορος, ὅστις τὴν 27ην Ἰουνίου 1628 ἐπὶ πατριαρχείας Κυρίλλου Α' μετετέθη εἰς τὴν μητρόπολιν Φιλιππουπόλεως ἐπὶ διαδοχῇ τοῦ καθαιρεθέντος Μελετίου. Μητὰ Χαμουδοπούλου, Ἀρχιερατικά ἐναλλαγαὶ ἐν «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ», Κων/πολεις, τόμ. Β' (1881-1882), σελ. 669.

καὶ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Κονίτζης κὺρ Παρθενίου, κατεφρόνησε καὶ ἀαῖλθεν εἰς Ζάκυνθον καὶ ἐπίσκοπον ἐχειροτόνησεν, ἔτι δὲ ἔγραψε καὶ πρὸς τὸν σύγκελλον αὐτοῦ παπᾶ Ἰσαὰκ ἐλθόντα ἐνταῦθα μηδόλως ἀπολογηθῆναι ὑπὲρ αὐτοῦ τὰ τε παλαιὰ χρῆν ἃ ὀφείλει καὶ τὴν ἥδη τοῦ ἀναλόγου αὐτῷ συνοδικῶς ἀποφανθεῖσαν νέαν βοήθειαν, ὡς φαίνεται τὸ ἀποκομισθὲν ἡμῖν ἰδιόγραφον αὐτοῦ, καὶ ὑπέπεσε τῇ δίκῃ τοῦ ἀνωτέρου τόμου αὐτὸς καθ' αὐτοῦ μελετήσας, - - - ».

Ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπὶ πατριαρχείας τοῦ Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως συνεκλήθη ὑπερτελεστάτη τῶν ἀρχιερέων Σύνοδος, ἣτις «ἀπεφρήνато καὶ τόμον ἔγραψεν, ὡς καὶ προπερὺσι καὶ ἄλλοτε τοῖς καιροῖς τῶν πρὸ ἡμῶν πατριαρχῶν, πάντα μητροπολίτην καὶ ἐπίσκοπον μὴ πληρώσαντα τὰ χαράτζια αὐτοῦ καὶ τὴν κατὰ καιροὺς ὑπτομένην πατριαρχικὴν ζητ(ε)ίαν καὶ πᾶν ἄλλο ὀφειλόμενον ἐκκλησιαστικὸν δικαίωμα τοῖς ἀπ' ἐντεῦθεν πεμπομένοις ἡμετέροις πατριαρχικοῖς ἐξάρχοις, καθηρημένον εἶναι καὶ ἔκπτωτον τοῦ θρόνου αὐτοῦ καὶ ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖσθαι εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἀναμφιβόλως» ²⁾).

Κατὰ τὸν Συνοδικὸν τοῦτον Τόμον καθηρέθη ὁ Κορίνθου Νεόφυτος, ὡς ἀναφέρεται καὶ ἐν τῇ κατωτέρω τρίτῃ καὶ τελείᾳ καθαιρέσει αὐτοῦ, καὶ ἐξελέγη ἐπὶ διαδοχῇ αὐτοῦ κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος τῶν Πατριαρχείων Δανιὴλ ³⁾, ἔχων συνυποψηφίους τὸν ἱερομόναχον Παχώμιον καὶ τὸν ἱερομόναχον καὶ Πατριαρχικὸν πρωτοσύγκελλον Ἀκάκιον.

Ὁ Δανιὴλ διετέλεσε μητροπολίτης Κορίνθου μέχρι τῆς 18 Ἀπριλίου 1628, ὅτε μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Σερρών ⁴⁾ ἐπὶ διαδοχῇ τοῦ ἀποθανόντος Ἀχιλλίου, ἀποθανὼν ὡς Σερρῶν τῷ 1651 ἔτει ⁵⁾. Τὸν Δανιὴλ μετατεθέντα εἰς τὴν Μητρόπολιν Σερρῶν, διεδέχθη ὁ Ἰεζεκιήλ, ὅστις κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1635 καθηρέθη ¹⁾, καὶ διεδέχθη αὐτὸν ὁ Κύριλλος Α', ὅστις ἔσχε τὴν τύχην τοῦ προκατόχου αὐτοῦ ²⁾.

²⁾ *Ém. Legrand*, ἐνθ' ἀνωτέρω, σ. 341.

³⁾ ⁺ *Μητροπολίτου* (πρ. *Παραμυθίας*) Ἀθηναγόρα, Ὁ Θεσμός τῶν Συγκέλλων ἐν τῷ Οἰκουμένικῳ Πατριαρχείῳ, Μέρος Ε', ἐν «Ἐπετηρίδι Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν», τόμ. Θ' (1932). Ἀθῆναι, σελ. 253. Διορθωτέον ἐνταῦθα τὸ τυπογραφικὸν σφάλμα ἀντὶ: θανόντος Νεοφύτου εἰς: καθαιρεθέντος. Πρβλ. Ἀθ. Παπαδόπουλον *Κεραμέα*, ἐνθ' ἀνωτέρω, τόμ. Δ', σελ. 13.

⁴⁾ Πρβλ. *Μηνῶν Χαμουδόπουλον*, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 669. *Πέτρον Ν. Παπαγεωργίου*, Αἱ Σέρραι καὶ τὰ προάστεια τὰ περὶ τὰς Σέρρας καὶ ἡ μονὴ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἐν «Byzantinische Zeitschrift», τόμ. Γ' (1894) σελ. 262-263.

⁵⁾ Πρβλ. ⁺ *Μητροπολίτην* [πρ. *Παραμυθίας*] Ἀθηναγόραν, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 253.

¹⁾ *Παρθένιος Πολάκης*, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 9-10. *Μηνῶς Χαμουδόπουλος*, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 696.

²⁾ Περὶ τοῦ Ἰεζεκιήλ καὶ Κυρίλλου Α' Κορίνθου ἴδε ὅσα γράφει ὁ Ἀρχιμ. *Παρθένιος Πολάκης*, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 9-10 καὶ ἀριθ. φύλ. 278, σελ. 2-3.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν ὅμως τοῦ Δανιήλ, ὁ Νεόφυτος μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα ἀπολογηθῇ ἐνώπιον τῆς Συνόδου, ἀλλ' οὗτος ὠμίλησεν αὐθαδῶς πρὸς αὐτὴν καὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, προξενήσας ζημίας εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὴν Μητροπόλιν Κορίνθου, πρὸς τούτοις δὲ βιαίως ἔλαβε παρ' αὐτῆς γράμματα, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κορίνθου, ἤρχισε νὰ συλλέγῃ τὰ κατὰ τόπους ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα καὶ ἔδωκε πάλιν, διὸ καὶ ὑπεβλήθη εἰς *δευτέραν καθαίρεσιν* «ἐπὶ τῷ μακρὰν γενέσθαι τῆς ἐπαρχίας Κορίνθου», ὡς δῆλον καθίσταται ἐκ τῆς κατωτέρω τρίτης καθαιρέσεως αὐτοῦ.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν καθαίρεσιν αὐτὴν ὁ *κακο-Νεόφυτος* κατέλαβεν «ἐπιβατικῶς καὶ ληστρικῶς» τὴν ἐπαρχίαν Κορίνθου, συνέλεξε πάλιν τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα αὐτῆς, καὶ ἄλλας πολλὰς ζημίας καὶ ἀτοπίας ἐποίησε, διὸ καὶ ὑπεβλήθη εἰς *τρίτην καὶ τελείαν καθαίρεσιν* ἀπὸ πάσης ἀρχιερατικῆς τάξεως καὶ ἐνεργείας καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ὑπερτελεστάτης Συνόδου κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ 1626 ἔτους.

Ἡ τρίτη αὕτη καθαίρεσις τοῦ *κακο-Νεοφύτου* Κορίνθου εὐρίσκεται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. *Suppl. 211* κώδικι (φ. 12β - 13β) τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος καὶ εἶναι ἀντίγραφον. Σημειωτέον, ὅτι ἐν τῷ κώδικι τούτῳ περιέχονται καὶ ἄλλαι ἐκκλησιαστικαὶ πράξεις, αἵτινες εἶναι καὶ αὐταὶ ἀντίγραφα, ἀφορῶσαι εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπισκοπῆς Κεφαλληνίας.

Τὴν καθαίρεσιν αὐτὴν ὑπογράφει ἐν τῷ κώδικι ὁ ἐπίσκοπος Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου Παρθένιος Δοξαράς ἐκ Ζακύνθου ³⁾, ὅστις τῷ 1628 παρητήθη, καὶ τότε ἐξελέγη κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Νικόδημος Μεταξᾶς, ⁴⁾ ἐφ' οὗ καὶ ἡ ἐπισκοπὴ Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου προήχθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν.

Πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Παρθένιον γράφει ὁ Πατριάρχης Κύριλλος ὁ Α' ὁ Λούκαρις ἐπιστολήν, ἐν ἣ ἡ πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις συνιστᾷ αὐτῷ νὰ μὴ ὑπακούῃ εἰς τοὺς τυγλὸν λόγους τοῦ *κακο-Νεοφύτου* Κορίνθου ἢ εἰς τὰς ἐπιστολάς αὐτοῦ περὶ ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ ὡς μητροπολίτου Κορίνθου, καὶ ἀποστροφῆς τοῦ κανονικοῦ μητροπολίτου Κορίνθου Δανιήλ, ἀλλὰ νὰ ἀναγνωρίξῃ τὸν Δανιήλ ὡς γνήσιον καὶ κανονικὸν μητροπολίτην αὐτῆς.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐστάλη αὐτῷ τὸ 1627 ἔτος, τὸ ἐπόμενον δηλονότι ἔτος τῆς τελείας καθαιρέσεως τούτου, εἶναι δὲ καὶ αὕτη ἀντίγραφον. Ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς τε καθαιρέσεως καὶ τῆς πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς διετήρησα τὴν ὀρθογραφίαν αὐτῶν, πλὴν τῶν κυρίων ὀνομάτων, τῶν πόλεων καὶ χωρῶν, τῶν ὁποίων τὸ ἀρχικὸν γράμμα ἔγραψα διὰ κεφαλαίου γράμματος, χωρὶς ὅμως ποσῶς νὰ μεταβάλλω τὴν ὀρθογραφίαν αὐτῶν.

Κῶδ. *Suppl. 211* (φ. 12β - 13β)

Κόπια.

Καθέρεσις Νεοφίτου .: (1626)

³⁾ Νικολάου Κατράμῃ (Ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου), Φιλολογικά Ἀνάλεκτα Ζακύνθου.

⁴⁾ Ἐν Ζακύνθῳ 1880, σελ. 76-77.

⁵⁾ Κ. Σάθα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Γ', σελ. 566.

Ἰσον ἀπαράλλακτον, ἐκ τοῦ προτοτύπου τοῦ πριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος τῆς τρίτης καθαιρέσεως, τοῦ κακοΝεοφύτου τον ποτέ Κορίνθου: ~

Κύριλλος ἐλέφ Θυ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πριαρχῆς.

Ὁ τὸν ἄσπονδον καὶ συνεχῇ πόλεμον κατὰ τῆς ἐκκλησίας κινῶν ¹⁾ αἰεί, καὶ ἔργον ἀπαρέτειτον ἐξ ἀρχῆς ἐνστησάμενος καὶ διατιθέμενος δόλους καὶ μηχανὰς κατασκευάζειν ἐπ' αὐτῇ, καὶ ἐμποδισμῷ τῆς κοινῆς σφίς [=σωτηρίας] τῶν ἀνῶν [=ἀνθρώπων], οὐδὲ νῦν ἡμῶν ἀπέσχετο τόγε εἰς αὐτὸν ἵκον. Ὡστε τὸ πᾶν μὴ λυμήνασθαι ἀλλ' ὅτι τῇ φυλακῇ τῶν θρημμάτων ἐπαγριπνῶν Κύριος, καὶ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἀφειδῶς ἐπερχομένων κατ' αὐτῆς λίκων ματαίως αὐτοὺς ἐρ/αζόμενος, καὶ τὰς μηχανὰς αὐτῆς διαλύων, ὕλεως καὶ νῦν ἐπιβλέψας τῷ τῶν Χριστιανῶν γένει, καὶ χεῖρα βοηθείας ὀρύξας, τοὺς ἐκ παντὸς μέρους τῶν Ἐκκλησιῶν προστάτας ἐνταῦθα συνήγαγε, καὶ σύνοδον γενέσθαι εὐδόκησε, περὶ πολλῶν ἀναγκαιῶν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χυ' [=Χριστοῦ] Μεγάλης Ἐκκλησίας. πρὸς δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀσυνειδήτου καὶ κακόφρονος τριςκαταράτου Νεοφύτου, τοῦ ὅπως δήποτε παρ' ἄξιαν δραξαμένου τὸν θρόνον τῆς μροπόλαιως [=μητροπόλεως] Κορίνθου, καὶ ὑπὲρ τὸ δέον τῆς τοιαύτης τιμῆς ἀξιοθέντος· καὶ γὰρ ὁ αὐτὸς κακοΝεόφυτος μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἀρχιεροσύνην, καὶ κατὰ τόπον παραγενέσθαι, οὐ μόνον ἀπειθῆς ἐφάνη μὴ θελήσθαι δοῦναι τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα τοῖς ἐκείσε δις ἀπελθοῦσιν ἡμετέροις πριαρχικοῖς [=πατριαρχικοῖς] ἐξάρχοις καὶ ὑπεϋθυνος ἐγένετο καθαιρέσεως κατὰ τὸν συνοδικὸν τόμον.

Ἀλλὰ καὶ ἀργία καθ' ὑποβληθείς, παρ' αὐτῶν, καὶ εἰς οὐδὲν αὐτὴν λογισάμενος καταφρονιτικῶς ἱερούργησε, καὶ χειροτονίας ἐποίησε, καὶ ζημίας οὐ τὰς τιχούσας ἐνεδείξατο αὐτοῖς τοῖς πριαρχικοῖς ἐξάρχοις, ὥς ἐπιστώσαντο ἡμῖν τοῦτο, ἐπὶ συνόδου ἐν φόβῳ Θυ' [=Θεοῦ] καὶ ἀληθείᾳ. ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ καθαιρεθῆναι αὐτὸν περὶ τούτων, καὶ χειροτονηθῆναι τῇ ἐπικλήσει τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ πνς' [=πνεύματος], ψήφῳ κανονικῇ ἐν αὐτῇ τῇ ἐπαρχίᾳ Κορίνθου, τὸν ἱερότατον κύρ Δανιὴλ ὑπέρτιμον καὶ ἔξαρχον πᾶσης Πελοποννήσου, τὸν ἐν ἀγίῳ πνι' [=πνεύματι] ποθεινότατον ἀδελφὸν καὶ σιλειουργὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος, ἀφίκετο εἰς τὰ ὧδε καὶ ἔστι ἐπὶ συνόδου, καὶ μὴ ἔχων ὅλως δίκαιον ἀντὶ τοῦ σιωπᾶν, ἥγηξε τὸ ἀχανές αὐτοῦ στόμα, καὶ πολλὰ αὐθαδῶς καὶ ἀνεριθριάστως ἐλάλησε καὶ ἐφλιάρισε καθ' ἡμῶν, καὶ κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, καὶ ζημίας πολλὰς προέξενησεν ἡμῖν τε καὶ τῇ μροπόλει, παρακινούμενος καὶ ὀδιγούμενος παρὰ τινων ὁμογνώμωνων αὐτῷ, καὶ τοῖς ἔργοις καὶ τοῖς τρόποις, καὶ δικαστικῶς καὶ βιαίως γράμματα ἔλαβε παρ' ἡμῶν ἀπελθῶν κατὰ τόπον, συνάγων τὰ τῆς ἐπαρχίας Κορίνθου δικαιώματα, καὶ καταδαπανῶν ὅπου γε αὐτὸς βούλεται, περὶ ὧν ἐκ δευτέρου καθαιρέσει καθυπεβάλλομεν αὐτὸν ἐπὶ τῷ μα-

¹⁾ Κ. κενῶν.

κράν γενέσθαι τῆς ἐπαρχίας Κορίνθου, ἅτε γνήσιος αὐτῆς καὶ καθολικοῦ προστάτου τυγχάνοντος τοῦ κῦρ Δανιήλ, καὶ ἔλθει εἰς ἐαυτὸν θέμενον εἰς νοῦν τὰς πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίαν ποιήσαντα. Αὐτὸς δὲ ὁ κακοδαίμων μὴδ' ὅλως ποισθεῖς ἐπιβατικῶς καὶ ληστρικῶς κατ' ἐξουσιάζει τῆς ἐπαρχίας Κορίνθου, καὶ συνάγει τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῆς δικαιώματα, χρῆν δυσβάστακτα, καὶ ἀνυπόφορα ἐπιφορτίσθαι αὐτῇ, καὶ πολλὰς παρανομίας καὶ ἀτοπίας εἰργάσατο, καὶ ἐτολμίσατο κατὰ τυρῶνίσθαι καὶ τοὺς ἐκεῖσε χρί-
ανούς [=χριστιανούς].

Τοιγαροῦν διὰ τοῦτο γνώμη καὶ διασκέψει κοινῇ ἀρχιερατικῇ τε καὶ συνοδικῇ, τοῦ τε μακαριωτάτου πάπα καὶ πριόρχου [=πατριάρχου] τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας κῦρ Γερασίου, καὶ τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων τῶν ἐν ἀγίῳ πνί' πάντων ἀγαπιτῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, καὶ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, καὶ τῶν τιμιωτάτων, καὶ λογιωτάτων κληρικῶν, τῶν καὶ γνώμας ἀρχιερατικὰς ἐχόντων τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χϋ' Μεγάλης Ἐκκλησίας τῶν κατὰ πνα' [=πνεῦμα] υἱῶν ἀγαπιτῶν τῆς ἡμῶν μετριότητος τὸν τὰ τοιαῦτα παρείσπρακτα τολμήσαντα κατὰ τῆς Ἐκκλησίας κακο Νεοφύτον τὸν ποτὲ Κορίνθου εἶναι καὶ διαμένειν αὐθις καθηρημένον καὶ γεγυμνωμένον πάσης ἀρχιερατικῆς ἐνεργείας καὶ τάξεως, διὰ πᾶσης αὐτοῦ τῆς ζωῆς κατὰ τὴν παρακέλευσιν τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, ὡς ἀκανόνιστον καὶ ἀνίερρον καὶ καταφρονητικὴν τῆς ἀγίας τοῦ Χϋ' Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἀθετητὴν τῶν κανόνων, καὶ μὴ δὲ παραδοχὴν, ἣ παρείσδισιν τινὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔχειν ποτέ· ἀλλ' εἶναι παντάπασιν ἀπρόσδεκτον· καὶ πρὸς τούτοις τοῦτο μὲν ὡς ὑβριστὴν καὶ αὐθάδη, καὶ ἐπιζήμην τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας ἀφωρισμένον ἀπὸ πρὸς [=πατρὸς] υἱοῦ καὶ ἀγίου πνς' [=πνεύματος], τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει μόνου Θϋ', καὶ κατηραμένον καὶ ἀσυγχώρητον, καὶ ἄλυτον μετὰ θάνατον αἰωνίως· τοῦτο δὲ καὶ ὡς ἀντίπαλον, καὶ ἐναντίον τοῖς ἱεροῖς κανόσι ὑπόδικον τῷ ἀναθέματι. Ἀλλὰ καὶ οἱ συμβοηθῆσαντες αὐτῷ τῷ κακόφρονι Νεοφύτῳ καὶ ὁμογνωμονήσαντες ἐπὶ τοῖς κακοῖς ἔργοις, καὶ ἐγχειρήμασι, καὶ ἐπαναγκάσαντες, ἔστωσαν καὶ αὐτοὶ ὑπόδικοι τῷ ἀναθέματι, καὶ ταῖς ἀραῖς τῶν ἁγίων πατέρων. Ὅστις δὲ ἀπὸ τοῦδε θελήσει καθ' οἷονδῆτινα τρόπον, ἀθετῆσαι τὴν παροῦσαν ἡμῶν συνοδικὴν διάγνωσιν καὶ ἀπόφασιν, καὶ βοηθῆσαι τῷ τριςκαθηρημένῳ κακοΝεοφύτῳ, καὶ μεσιτεῖαν τινὰ ποιῆσαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς, καὶ σκάνδαλον τὶ διεγείρει, καὶ ζημίας προξενῆσαι ὁποῖας οὖν τῷ ἱερωτάτῳ μροπολίτῃ Κορίνθου κῦρ Δανιήλ, ὁ τοιοῦτος, εἴτε ἐκκλησιαστικῶς ἐστίν, ἢ ἄρχων, ἢ ἀρχόμενος, ἢ ἀνὴρ ἢ γυνή, ἢ μικρὸς ἢ μέγας ἀφωρισμένος εἴη παρὰ τῆς ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ, καὶ ἀδιαραίτου Τριάδος, καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ τυμπανιαίως, καὶ εὖρει τὸν θν' [=Θεὸν] μαχόμενον ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ κληρονομήσει τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰσκαριώτου Ἰοῦδα· καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος. Ἀλλὰ καὶ οἱ μετὰ τὸ

καθαιρεθῆναι τὸν τρισκατάρaton παράφρονα καὶ ἐπάρατον Νεόφυτον χειρο-
τονηθέντες παρ' αὐτοῦ, ἡ ἄλλων τινῶν ὁφφικίων ἀξιωθέντες, εἶψαν καὶ
αὐτοὶ καθηριμένοι τῆς χάριτος ἣς ἔτυχον παρ' ἐκείνου· καὶ ἐχέτω ἄδειαν
ὁ κανονικὸς χειροτονηθεὶς γνήσιος μυρόπολιτης Κορίνθου κῦρ Δανιήλ, παρ'
ἡμῶν τε, καὶ ἱερᾶς τῶν ἀρχιερέων συνόδου· κανονίζεῖν αὐτοὺς καὶ ὡς εἰκὸς
παιδεύειν, μηδενὸς ἐναντιούμενος τὸ παράπαν· ὅστις δὲ τούτων ἐναντίος . . .
. . . ¹⁾ φανείη, καὶ βουληθείη τῇ τῶν ἔξω δυνάμει ἔχειν τὸ ἐνεργοῦν τῆς
Ἱερωσύνης αὐτὸν καὶ ὁφφικιάλιος λέγεσθαι, ἀφωρισμένος ἔστω κατὰ τὸν καὶ
κατηραμένος καὶ ἀσυχώριτος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυστος· καὶ ἐχέτω καὶ τὰς
ἀρὰς τῶν ἀγίων πρῶν [=πατέρων] αἱ πέτραι τὰ ξύλα, ὁ σίδιρος λυθήσονται,
αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς· Ἐπὶ γὰρ τῇ τούτου διηνεκεῖ καὶ μωνίμῃ ἀσφαλείᾳ, πρὸ
ταῖς ἅπασι καὶ δις καταγραφείσαις συνοδικαῖς καθαιρέσεσιν, ἐγράφη καὶ ἡ
παροῦσα αὐτοῦ τρίτη καὶ τελεία καθαιρέσεις, τῆς ὑπερτελεστάτης συνόδου, τῶν
ἱερωτάτων ἀρχιερέων· καὶ ἐσημειώθι καὶ ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς
τοῦ Χυ' [=Χριστοῦ] Μεγάλης Ἐκκλησίας, εἰς πλείονα τὴν ἔνδειξιν, καὶ
ἐμφάνειαν·

Ζρλδ' [=1626] ἀπριλίου μηνὸς θ'.

† Κύριλλος ἐλέφ Θῷ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς πριάρχης·

† Γεράσιμος ἐλέφ Θεοῦ, πάπας καὶ πατριάρχης τῆς
μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας·

† Ὁ Ἐφέσου Ἱγνάτιος
† Ὁ Νικαίας, Πορφύριος
† Ὁ Φιλιππουπόλεως, Ἰωάσαφ
† Ὁ Ἀγχιάλου, Χριστόφορος
† Ὁ Σιλιβρίας, Λαυρέντιος
† Ὁ Ἀνδριανουπόλεως, Παρθένιος
† Ὁ Φιλίπου καὶ Δράμας, Ἀβέρκιος
† Ὁ Λευκάδων, Ναθαναὴλ

† Ὁ Ἡρακλείας, Νεόφυτος
† Ὁ Προύσης, Ἰωάσαφ
† Ὁ Σεβρῶν, Ἀχίλιος
† Ὁ Μιθίμνης, Κορνίλιος
† Ὁ Γάνου καὶ χώρας Ἰωαννίκιος
† Ὁ Τορνόβου, Μακάριος
† Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κῶ Σεραφεῖμ
† Ὁ Ῥαιδεστοῦ καὶ Πανίου Μεγχισεδὲκ

† Ὁ Κυζίκου, Παρθένιος
† Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν, Θεοφάνης
† Ὁ Πρικονίσου, Κλήμης
† Ὁ Βάρνης, Παρθένιος
† Ὁ Φαναρίου, Εὐθύμιος
† Ὁ Πισιδείας, Εὐθύμιος
† Ὁ Ἀναπαύκτου καὶ Ἀρτης, Γαβριήλ
† Ὁ Βελᾶς, Νεόφυτος

† Ὁ Νικομηδείας, Νεόφυτος
† Ὁ Λαρύσης, Γριγόριος
† Ὁ Βιδύνης, Γαβριήλ
† Ὁ Μηδείας καὶ Σωζοπόλεως, Θεοδόσιος
† Ὁ Δομενίκου καὶ Ἐλασσῶνος, Ἰωάσαφ
† Ὁ Μυτιλίνης, Κωνστάντιος
† Ὁ Μεσημβρίας, Ἀκάκιος

¹⁾ Ἐν τῷ Κώδικι ὑπάρχει κενόν.

† Ὁ μέγας Λογοθέτης τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἔχων τὰς γνώμας τοῦ ἁγιωτάτου πριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ τῶν πανιερωτάτων μητροπολιῶν, τοῦ Θεσσαλονίκης, τοῦ Ἀθηνῶν, τοῦ Εὐρύπου, καὶ Λακεδαιμονίας: ~

† Ὁ Δικαιοφύλαξ ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Πισιδείας: ~

† Ὁ Πρωτονοτάριος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἔχων καὶ τὰς γνώμας τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων τοῦ Κοφᾶ, τοῦ Σμύρνης, τοῦ Καραβυζίης, τοῦ Τζίας καὶ τοῦ Κῦ: ~

† Ὁ Ὑπομνηματογράφος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἔχων καὶ τὰς γνώμας τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων τοῦ Βερροίας, τοῦ Κασανδρείας καὶ Μελενίκου: ~

† Ὁ ῥεφενδάριος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας Γεώργιος ἔχων καὶ τὰς γνώμας τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων τοῦ τε Μυραίων τοῦ τε Πατρῶν, τοῦ Θηβῶν, καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης: ~

† μαρτύρομαι, τὸ προτότυπον τοῦ παρόντος εἶναι ἔγγραφον ἐν τῷ κόνδικι τῆς Ἐπισκοπῆς τῆς Κεφαλληνίας.

† Ὁ ταπεινὸς Ἐπίσκοπος Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου Παρθένιος.

Ἐκ τῆς ἀμέσως ἐπομένης Πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου Παρθένιον καταφαίνεται, ὅτι ὁ Πατριάρχης Κύριλλος ὁ Α΄ ὁ Λούκαρις ἔγραψεν ἐπανειλημμένως πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς καθαιρέσεως τοῦ Κορίνθου κακο-Νεοφύτου, διὸ καὶ προτρέπει αὐτὸν νὰ μὴ διακείται εὐμενῶς πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ ν' ἀποστρέφεται αὐτόν καὶ ν' ἀναγνωρίζῃ τὸν Δανιὴλ ὡς κανονικὸν μητροπολίτην Κορίνθου μεθ' οὗ νὰ διάγῃ εἰρηνικῶς.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔχει ὧδε.

φ. 14α

Κόπια (1627)

Πατριαρχικὸν κατὰ τοῦ Νεοφύτου Κορύνθου Κόντρα: ~

Κύριλλος ἐλέφ. Θῷ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πριάρχης.

Θεοφιλέστατε ἐπίσκοπε Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, καὶ μεγαλοπρεπέστατοι σύντιχοι Κεφαλληνίας, ἐντιμώτατοι κληρικοί, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, ὁσιώτακαθηγούμενοι, εὐγενέστατοι καὶ χρησιμώτατοι ἄρχοντες, καὶ ὁ λοιπὸς τοῦ Κῦ [=Κυρίου] χριστιάνου καὶ περιούσιος λαὸς τέκνα ἐν Κῷ [=Κυρίῳ] ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ἡμῖν καὶ ἔλεος παρὰ Θῷ [=Θεοῦ] παντοκράτορος. Οὐχ ἅπαξ καὶ δὶς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐγράψαμεν πρὸς ὑμᾶς¹⁾, καὶ δηλοποιοῦντες τὰς κακὰς πράξεις, καὶ τὰ βουλεύματα, καὶ τὰς μισοθαυβάρους μηχανάς, ἅςπερ εἰργάσατο ὁ κακοΝεόφυτος ἐκεῖνος, ὁ παρ' ἀξίαν,

¹⁾ Ἐν τῷ κώδ. ἡμᾶς.

κρίμασι οἷς εἶδε Θεός [=Θεός] χρηματίσας μρόπολίτης [=μητροπολίτης] Κο-
 ρύνθου, δι' ἧ καὶ καθαιρέσει τελείᾳ καθυποβληθεῖς, ἐξώσθη τοῦ θρόνου τε-
 λείως καὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, οὗ γὰρ ἑαυτὸν μόνον ἐλυμήνατο τὰ ἔργα
 αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χϣ' [=Χριστοῦ] μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ,
 ζημίας οὐ τὰς τιχούσας προϋξένησεν, εὐρίσκεται γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ ὄργανα
 κακίας καὶ πονηρίας συνωδὰ φρονεῖν τοιοῦτοις ἀσυνέτοις ἀνθρωπαρίοις, οἷς
 καὶ αὐτὸς προσωποῖον περικείμενος ταπεινότητος καὶ ὑ[που]λότητος, ἐχρή-
 σατο ἐν ταῖς κακαῖς αὐτοῦ, καὶ ἐπιζημίους πράξεσι, καὶ τὰ νῦν αὖθις γράφο-
 μεν, ἠκούσαμεν γὰρ ψευδοπιπλάστους λόγους μνηνισαὶ αὐτὸν ὑμῖν καὶ πα-
 ρακινεῖν ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν μὲν τὸν κατάρατον εὐνοϊκῶς διακεῖσθαι, τὸν δὲ
 γνήσιον καὶ καθολικὸν ὑμῶν μροπολίτην [=μητροπολίτην] κϋρ Δανιήλ,
 ὑπέριτμον καὶ ἔξαρχον πάσης Πελοποννήσου, τὸν ἐν ἀγίῳ πνί' [=πνεύματι]
 ἀγαπιτὸν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος ἀποστρέφεσθαι
 καὶ παραβλέπειν, ἵνα γνῶτε, ὅτι, ὅσαπερ ἀνγράφη πρὸς ἡμᾶς ὁ Νεόφυτος
 αὐτός, ὁ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χϣ' [=Χριστοῦ] μεγάλης Ἐκκλησίας πάντῃ ἀπό-
 βλητος καὶ ἀποτρόπαιος, ὁ μηδεμίαν τοῦ λοιποῦ κεκτημένος ἀνάκλησι, καὶ
 μνηνὴ ἡμῖν, εἴτε διὰ ζώσης φωνῆς, εἴτε διὰ γραμμάτων, ψευδῇ ἐστὶ πάντα
 καὶ μάταια, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἐξαπατᾶσθαι τοῖς διὰ γραμμάτων λόγοις αὐτοῦ,
 καὶ φαίνεσθαι ζημιοῦν τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὁ γὰρ Ἱερώτατος ὑμῶν μρο'πο-
λίτης [=μητροπολίτης] Κορίνθου κϋρ Δανιήλ ἐλθὼν εἰς Κονσταντινούπολιν,
 ἐνέπλησε τὰς ἀκοὰς ἡμῶν τῆς ἐναρέτου πολιτείας ὑμῶν, καὶ τῆς φιλοφρο-
 σύνης, καὶ τῆς δεξιότητος, ἣν πρὸς αὐτὸν ἐνεδείξασθε, ὥστε παρακινήσαι καὶ
 ἡμᾶς ἐπὶ μίζῳ ἐκεῖναι τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην, καὶ εὐχεσθαι διὰ παντὸς εἰρη-
 νικῶς διάγειν ἀνωτρίους (;) εἶναι πάντων τῶν ἐχθρῶν ὁρατῶν καὶ ἀορατῶν,
 καὶ προσέτι κληρονομήσαι καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐνῶν [=Οὐρανῶν], ἐν
 Χϣ' [=Χριστῷ] Ἰϣ' [=Ἰησοῦ] τῷ Κϣ' [Κυρίῳ ἡμῶν· οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ
 ἄπειρον ἔλεος καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ
 πάντων ὑμῶν, ἀμήν: ~

Ἐν μηνὶ Ὀκτωμβρίῳ Ἰνδ^{ος} Ια^{ης}